

در ۷ ماه نخست ۹۸ دادگاه‌های مبارزه با فساد چه گذشته است؟

جزئیات عملیات نجات ۴۹ هزار میلیاردی

فرهنگیستان در روزهای اخیر و در جریان رسیدگی قوه قضائیه به چند پرونده مهم فساد اقتصادی و اداری، اقداماتی صورت گرفته که در نوع خود قابل توجه و شاید کم نظیر بوده است، چرا کم نظیر؟ به این علت که در جریان دادگاه‌های برگزار شده اولاً میزان قابل توجهی از اموال و دارایی‌ها به بیت‌المال برگشته، ثانیاً افرادی محاکمه شده‌اند که برخی از آنها در افکار عمومی به دانه درشت‌ها معروفند و ثالثاً برخی از این پرونده‌ها از جمله مفاسدسی بودند که به دلایل مختلف مانند نقش آفرینی در موضوعات مورد توجه افکار عمومی، حساسیت‌های بالایی درباره آنها ایجاد شده و نهایتاً شدن رسیدگی به پرونده‌های آنها ضریب

یک مفسد فرا جناحی با ارقام نجومی

مهم‌ترین پرونده، مربوط به مدیرعامل بانک‌های پارسیان و ملت است. پرونده علی دیواندری و همکارانش از آنجایی از اهمیت به سزایی برخوردار است که او یک مفسد فرا جناحی است و از سوی دولت‌های مختلف حکم مسپولیت دارد. از طرفی یکی از سازماندهی شده‌ترین مفاسد اقتصادی رازهای می‌کرده و نهایتاً به سر حلقه‌هایی از قدرت و ثروت درون سیستم اداری کشور وصل بوده که مسیر فساد وی را تسهیل می‌کرده‌اند. علاوه بر این در پرونده وی رقمی نجومی از اموال حاصل از فساد به بیت‌المال باز خواهد گشت. مساله جالب توجه دیگر هم اینکه در جریان دادگاه روز گذشته، از یک سو پای وزارت نفت به میان آمد و از سوی دیگر پای یکی از اعضای سابق سازمان مجاهدین خلق. توضیح تکمیلی درباره علی دیواندری که سابقه زیادی در سیستم بانکی و مالی کشور دارد است اینکه او به هیچ عنوان یک فرد عادی نبوده است. دیواندری در چهار دولت یعنی از زمان دولت سازندگی وارد سطوح بالای مدیریتی در اقتصاد کشور شده و در ادوار مختلف در جریان مسئولیت‌های مهمی که داشته دست به فساد گسترده اقتصادی و اداری زده است. او استاد تمام گروه مدیریت بازرگانی دانشگاه تهران است و در دولت‌های گذشته مسئولیت‌هایی از جمله عضویت در هیات مدیره چندین بانک و موسسه مالی و پولی، ریاست بانک ملت به مدت هشت سال، ریاست بانک پارسیان و ریاست پژوهشگاه پولی و بانکی را در کارنامه دارد. دیواندری اکنون متهم به مشارکت در

اخلال عمده در نظام ارزی کشور از طریق تشکیل و سردستی شبکه کلاهبرداری، خیانت در امانت و مشارکت در قاچاق حرفه‌ای ارز است. اما در جریان برگزاری سیزدهمین جلسه علنی محاکمه علی دیواندری و همکارانش به ریاست قاضی موحد، اخبار مهمی رسانه‌ای شد که در نوع خود بی سابقه بود.

۱ جنجالی‌ترین خبر این دادگاه مربوط به ارقام نجومی فساد است. قاضی دادگاه دیروز از بازگشت بخشی از اموال بانک پارسیان به مبلغ ۹ میلیون دلار و فراهم شدن قطعی مقدمات رد حدود ۹۳ میلیون دلار متعلق به بانک ملت خبر داد، ارقام قابل توجهی که شاید در کمتر دادگاهی چنین میزانی از رد مال مشاهده شود. با یک جمع و تفریق ساده مشخص می‌شود جمع این ارقام معادل ۱۰۲ میلیون دلار است که با از ۱۲ هزار تومانی امروز هزار و ۲۲۶ میلیارد تومان خواهد شد.

۲ موضوع بعدی نقش متهم اصلی این پرونده و همکارانش در آلوده کردن بخش‌ها و افراد مختلف در سیستم اقتصادی کشور است به صورتی که بعد از دادگاه مشخص شد دستگیری و محاکمه وی و همکارانش چه نقشی در حذف یک سلسله فساد سازمان یافته داشته است. رسول قهرمانی، نماینده دادستان دیروز در جریان دادگاه درباره متهم اصلی این پرونده گفت او با یک رنجانی سازی ششمنه نعمت‌زاده سازی و مجید سعادت سازی کرده است. او توضیح داد دیواندری چگونه افراد مختلف را وارد بازی‌های اقتصادی و فساد آلود خود کرده و باند خود را از این طریق در سطوح بالای اقتصادی کشور گسترده کرده است. او البته

در این مسیر به بهره مستحکم و قابل اتکایی در قوه قضائیه هم متصل بوده است. در این باره نماینده دادستان دیروز خبر داد سال‌ها عزم بر برخورد با دیواندری وجود داشته اما فردی در قوه قضائیه مانع این اقدام می‌شده است. قهرمانی گفت: «ما برای رسیدگی به این پرونده با مشکلات زیادی مواجه بودیم، اکثر طبری، معاون اجرایی سابق قوه قضائیه که اکنون بازداشت است، برای رهایی علی دیواندری اقدامات ناشایستی انجام داد و دیواندری و طبری جلسات سری با یکدیگر برگزار کردند و طبری با پرس راتحت فشار قرار داد، اما وقتی با پرس مقابل خواسته طبری قرار گرفت، با شکل زشتی با با پرس برخورد کردند و او را نیز تحت فشار قرار دادند.»

۳ در بخش دیگری از دادگاه دیروز نگاهان پای یکی از اعضای سازمان مجاهدین خلق یا همان منافقین به میان آمد. قهرمانی دیروز گفت: «رحمت‌الله باختری یکی از متهمان اصلی این پرونده که البته فعال‌منواری است، عضو سازمان مجاهدین خلق بوده و با اسامی مستعار با افرادی در بالای این گروه ارتباط داشته است.» او گفت: «باختری در سال ۶۱ دستگیر و به ۱۰ سال حبس محکوم شد اما به دلیل همکاری‌ای که برای دستگیری سایر اعضا داشت سال ۶۶ عفو خورد و آزاد شد اما مجدداً سال ۶۷ برای قاچاق خاویار بازداشت شد.» او گفته نماند خرید و فروش نفت و تخلف ۴۲۰ میلیون دلاری در جریان دریافت چهار محموله نفتی از دیگر اخبار مهم دیروز بود. دیروز مشخص شد او چهار محموله نفت کوره در زمان دولت قبل دریافت کرده و به جای فروش، آن را به همین فرد یعنی باختری تحویل داده و بعداً به وزارت نفت گفته هیچ نفتی رانفروخته است.

پیش در سیزدهمین نشست خبری خود آمار و ارقام جالبی در این باره ارائه کرد. اسماعیلی در این نشست در مورد گزارش‌هایی از استرداد اموالی که با پیگیری‌های قضایی به بیت‌المال اعم از خزانه و بانک‌ها، اوقاف، شهرداری‌ها و بخش‌های مختلف بازگشته از رقمی معادل ۴۹ هزار میلیارد تومان بابت اجرای احکام ده‌ها پرونده برده برداشت. رقمی که البته صرفاً مربوط به نیمه نخست سال جاری است و اگر آن را با موارد دیگر بعد از آن جمع برنیم، احتمالاً نتایج جالب و حیرت‌انگیزی را به دنبال خواهد داشت. در این باره البته گزارش جامعی ارائه نشده و آنچه در جدول زیر مشاهده می‌شود صرفاً مشتق است نمونه خروار از محصول رویه‌ای که در دوره جدید دستگاه قضا آغاز شده و سنگنوی قوه آنها را به صورت رسمی اعلام کرده است.

مبلغ مورد اشاره در حالی است که بیشترین میزان بودجه عمرانی محقق شده کشور در بهترین شرایط طی سال‌های گذشته چیزی حدود ۴۲ هزار میلیارد تومان (۶ هزار میلیارد تومان کمتر از آنچه

به بیت‌المال بازگشته) بوده است. بزرگی این عدد را با یک مقایسه ساده دیگر هم می‌شود نشان داد. با یک حساب سرانگشتی مشخص می‌شود ۴۹ هزار میلیارد تومان اموال مسترد شده به بیت‌المال در هفت ماه نخست اسامال حدوداً با بودجه ۱۱ استان کشور (اردبیل، خراسان جنوبی، مرکزی، گهگیلیو و پیویرا احمد، زنجان، قم، قزوین، سمنان، البرز، خراسان شمالی و چهارمحال و بختیاری) در سال جاری برابری می‌کند. به نظر می‌رسد این رویه در صورت استمرار، گذشته از ابعاد مالی آن ثمرات مثبت دیگری را نیز به دنبال خواهد داشت و چشم‌انداز روشنی را برای آینده دستگاه قضا به تصویر خواهد کشید. اطلاع‌رسانی مناسب در این باره بیش از هر چیزی به ارتقای سرمایه اجتماعی حاکمیت منجر خواهد شد، موضوعی که در شرایط کنونی جامعه و در حالی که مردم مجموعه‌ای از ناآرامی‌ها را در دستگاه‌های مختلف در پیش چشم دارند، به‌طور حتم یکی از مهم‌ترین اولویت‌هاست و رشد رضایت عمومی نسبت به دستگاه عدلیه را نیز در پی خواهد داشت.

احیای بیت‌المال معادل بودجه یازده استان کشور

آنچه دیروز در سیزدهمین جلسه دادگاه علی دیواندری، مدیرعامل سابق بانک‌های ملت و پارسیان گذشت و ارقامی که توسط دادستان به عنوان مبالغ بازگردانده شده به بیت‌المال اعلام شد، چیز جدیدی نبود. ۹ میلیون دلار مسترد شده به بانک پارسیان و ۹۳ میلیون دلار بازگردانده شده به بانک ملت، فقط دو فقره از آن چیزی است که در ماه‌های گذشته با تلاش دستگاه قضا به بیت‌المال بازگشته است. این اتفاق در ماه‌های گذشته نیز بارها تکرار شده و مردم خبرهایی آن را به لای‌های اخبار ریز و درشتی که روزانه به گوش‌شان می‌رسد به دفعات دریافت کرده بودند. همین اطلاع‌رسانی تدریجی درباره اموالی که هر بار به واسطه احکام صادر شده برای مفسدان اقتصادی به بیت‌المال بازمی‌گشت، باعث می‌شد حجم واقعی این سرمایه‌های احیاء شده آن گونه که باید به چشم نیاید. کنار هم قرار دادن این مجموعه اما حکایت دیگری دارد برای خود. غلامحسین اسماعیلی، سنگنوی قوه قضائیه کمتر از دو ماه

ردیف	پرونده	مبلغ بازگشته به بیت‌المال	توضیحات
۱	امیرمنصور تریا	۶۰۰ میلیارد تومان جزای نقدی ۱۷۰۰ میلیارد تومان رد مال به بانک‌ها	رای این پرونده مربوط به گذشته است، اما فرآیند اجرای آن ادامه دارد
۲	بابک رنجانی	تصرف ۱۸۰۰ میلیارد تومان از اموال رنجانی در داخل کشور	رای این پرونده مربوط به گذشته است، اما فرآیند اجرای آن ادامه دارد
۳	فرزادعلی فرخزاد و بازگشت ماشین‌سازی تبریز به دولت	۶۸۸ میلیارد تومان	بازگشت ماشین‌سازی تبریز به سازمان خصوصی‌سازی بخشی از پرونده فرخزاد است
۴	بانک ایران زمین و سینا	۶۰۰ میلیارد تومان	این پرونده در مرحله دادسرا قرار دارد و هنوز به دادگاه نرفته و این مبلغ از اموال متهم به این دو بانک برگردانده شده
۵	آستان قدس رضوی و بیمارستان رضوی مشهد	۸۰۰ میلیارد تومان	بیش از ۵۰۰ پلاک اراضی و آپارتمان‌هایی که فردی از مدیران سابق بیمارستان رضوی به نفع خود تصرف کرده بود، به آستان قدس برگشت
۶	وصول قرار مالیاتی	۴ هزار میلیارد تومان	این رقم نسبت به پنج ماهه نخست سال گذشته چهار برابر شد
۷	مطالبات معوق بانک‌ها	۷ هزار و ۳۰۰ میلیارد تومان	سه هزار میلیارد تومان از این مبلغ مربوط به یکی از بزرگ‌ترین بدهکاران بانکی بود
۸	رفع تصرف از اراضی ۸۵ هزار متری در شهرک غرب	۵ هزار میلیارد تومان	-
۹	رفع تصرف از ۵۰ هکتار از اراضی موسوم به تقی‌آباد	هزار میلیارد تومان	-
۱۰	رفع تصرف از پلاک ۷۹ سوهانک با مساحت ۱۵ هکتار	۳۰۰ میلیارد تومان	-
۱۱	رفع تصرف از اراضی بوستان ولایت با عرصه ۷ هکتار	۴۰ میلیارد تومان	-
۱۲	رفع تصرف از اراضی شمیرانات به مساحت یک و نیم هکتار	۵۰ میلیارد تومان	-
۱۳	رفع تصرف از اراضی سولقان به مساحت یک و شش دهم هکتار	۲۵ میلیارد تومان	-
۱۴	رفع تصرف از اراضی بلوار آفریقای تهران به مساحت ۳۶۰۰ متر	۳۶۰ میلیارد تومان	-
۱۵	رفع تصرف از اراضی منطقه چیتگر به مساحت ۱/۳ هکتار	۶۵ میلیارد تومان	-
۱۶	بازگشت ۱۷۸ هزار هکتار از اراضی تصرف شده در ۲۰ استان	۱۰۰۰ میلیارد تومان	-
۱۷	ارقام ارزی پرونده‌های مرتبط با خارج از کشور	۴ هزار میلیارد تومان	۸۷ میلیون و ۸۳۶ هزار و ۳۳۷ یورو بازگشت به خزانه و بخش‌های ذیربط ۱۲ میلیون و ۹۳ هزار و ۵۴۳ دلار استرداد ارزی و ۲۹۴ میلیون و ۳۰۳ هزار و ۱۴۷ درهم امارات حاصل از پرونده‌های فساد مرتبط با خارج از کشور
۱۸	سایر ارقام واریزی به خزانه از ابتدای اسامال	۱۹ هزار میلیارد تومان	به شرح توضیحات سنگنوی قوه قضائیه در سیزدهمین نشست خبری
	جمع	۴۹ هزار میلیارد تومان	-

حکم قضایی برای کاسیان تحریم

یکی از پرونده‌های مهم و بسیار جنجالی که در همین چند هفته اخیر نهایتاً شد، پرونده ششم نعمت‌زاده، فرزند وزیر معروف دولت یازدهم است؛ پرونده‌ای که اخبار مربوط به متهم ردیف اول آن برای افکار عمومی مهم بود. اول اینکه او در زمان تحریم و در شرایط سختی که مردم داشتند، دست به اخلال در بازار توزیع مایحتاج عمومی آن هم کالایی مهم و حیاتی مثل دارو زده بود، دوم اینکه نسبتی با محمد رضا نعمت‌زاده، وزیر مشهور دولت یازدهم داشت و در جریان دادگاه نام نهادهای مهم همکاری وی از جمله شستا هم برده شد، سوم اینکه از جمله متهمانی بود که بعد از حضور در دادگاه با تغییر چهره و استفاده از چادر تلاش کرد افکار عمومی و نظر دادگاه را منحرف کند و همین هم حاشیه و اخبار زیادی را در پی داشت و نهایتاً مطلب چهارم اینکه او به دلیل داشتن یک ویلا و مجلل در لواسان که با ساخت‌وساز غیرقانونی همراه بود، برای مدت تیر رسانه‌ها شده بود. البته ساخت غیرقانونی این ویلا نهایتاً با فشار و پیگیری رسانه‌ها و پس از مقاومت فراوان مالک، تخریب شد.

ششم نعمت‌زاده ابتدا به اتهام مشارکت در اخلال عمده از طریق اخلال در توزیع مایحتاج عمومی به میزان هزار و ۸۵۰ میلیارد و ۱۴۸ میلیون و ۲۷۹ هزار و ۵۹۹ ریال با علم به موثر بودن در ضربه زدن به نظام جمهوری اسلامی، مشارکت در تحصیل مال از طریق نامشروع به همان مبلغ ذکر شده و سواستفاده از جواز و امتیاز تعویض شده، مشارکت در اخلال نظام دارویی کشور، فعالیت غیرمجاز در شبکه دارویی استان البرز بدون مجوز وزارت بهداشت و نگهداری غیرمجاز دارو بدون تشریفات قانونی دستگیر شد و چندین جلسه دادگاه راهی کرد تا نهایتاً در ابتدای دی ماه گذشته حکم قضایی از سوی قاضی مسعودی مقام در شعبه سوم دادگاه مفاسد اقتصادی برای وی صادر شد. بر این اساس او به همراه

احمد رضا لشکرپور به جرم اخلال عمده در توزیع مایحتاج عمومی مردم به ۲۰ سال حبس تعزیری و ۷۴ ضربه شلاق محکوم شدند. علاوه بر این ششم نعمت‌زاده حکم رد مال معادل ۴۵ میلیارد ریال هم دریافت کرد.

پرونده‌ای با ۴ هزار شاکی

شرکت سکه نامن با نام بازرگانی آریو پراگاس آیلین از آن دست شرکت‌هایی بود که در جریان تلاطمات بازار ارز و طلا حسابی مشهور شد و توانست با ورود به بازار خرید و فروش طلا و سکه و با استناداردها و تاییدیه‌هایی که از مراجع رسمی مانند نهاد اعتماد الکترونیک داشت، ارقام بسیار بالایی را از دست مردم خارج کند تا جایی که بیش از ۲۵ هزار نفر عضو سایت این شرکت بودند و حدود ۶۰۰۰ نفر هم در این سایت تراکنش مالی داشتند. این شرکت به صورت ناگهانی در شهریورماه سال ۹۷ از دسترس خارج و مدیران آن متواری شدند. مدیریت این شرکت با فردی به نام فرهاد زاهدی فر بود که در ابتدا از کشور متواری ولی سپس با پیگیری سازمان‌های اطلاعاتی و امنیتی در خارج از کشور دستگیر و به تهران بازگردانده شد. در آن زمان عباس جعفری دولت‌آبادی دادستان وقت کشور اعلام کرده بود این پرونده دارای قریب به چهار هزار شاکی است. رسول کوهپایه‌زاده، وکیل این شرکت گفته بود شکات ادا دارند هزار و ۸۱۲ میلیارد و ۵۵۲ میلیون و ۶۳۰ هزار و ۴۴۱ ریال از آنها برده شده است. حالا اما بعد از گذشت بیش از یک سال، حکم متهمان این پرونده صادر شده است؛ پرونده‌ای که در ۲۰۰ جلد و بیش از ۷۰ هزار صفحه بود و رای صادره به تنهایی شامل ۲۰۰ متن حکم بوده است. براساس گفته سنگنوی قوه قضائیه، متهم اصلی این پرونده علاوه بر ۱۵ سال حبس تعزیری به مبلغ سه هزار و ۶۵۱ میلیارد و ۶۵۴ میلیون و ۹۷۵ هزار و ۶۸ ریال رد مال محکوم شده است. او درباره جزئیات این حکم هم گفت: «وی به دلیل کلاهبرداری مبلغ هزار و ۸۱۲ میلیارد و ۵۵۲ میلیون و ۶۳۰ هزار و ۴۴۱ ریال به جزای نقدی محکوم شده و در خصوص جرم پولشویی به پرداخت مبلغ ۹۹ میلیارد و ۲۲۲ میلیون و ۴۹۷ هزار و ۹۳۰ ریال جزای نقدی در حق دولت محکوم شده است.» نکته جالب این حکم هم این است که برای متهم ردیف اول پرونده علاوه بر مجازات عادی، مجازات تکمیلی هم در نظر گرفته شده است، به این صورت که وی بعد از تحمل ۱۵ سال حبس خود، به اقامت اجباری دوساله در یکی از نقاط دورافتاده محکوم شده است. همچنین علاوه بر حکم تبعید، متهم از انجام کسب‌وکار مرتبط با ارز، سکه، طلا و تجارت آنلاین به مدت دو سال منع شده است.

